

85
1914

F

№ 20

18 მაისი 1914 წ.

ქართული
მიიღება ხელის მოწერა

წლიური ფასი

== 3 მან. ==

ყოველ კვირეული საზოგადო-ეკონომიური და სალიბერატორო შურონალი
წელიწადი მესამე

ცალკე ნომერი 5 კაპ.

რედაქცია ღიაა 9 - 3 საათ.

მისამართი: თბილისი, Габаевский пер. № 3 რედაქცია „კლდე“. დეპოზისა: თბილისი კლდე.

- ს ა რ ჩ მ ვ ი:
1. ქ კოტე მესხი — *#.სა.
 2. თავ.აზნ. მეურნეობა. — ალ. სარაჯიშვილი.
 3. კერძანელთა ახალშენი. — Legatus-ისა.
 4. აღსასრული. — დ. კახიანი.
 5. შრე-სა.
 6. მე არ შიკვირს. — ეკალისა.
 7. შენიშვნა შენიშვნაზედ. — ნაცნობისა.
 8. ღია წერილი. — ძალად სომეხ-კათოლიკესი.
 9. სარევი.

მიიღება ხელის მოწერა 1914 წ.

ყოველ კვირეულ საზოგადო-ეკონომიურ

და სალიბერატორო შურონალ

„კლდე“-ზედ.

ფ ა ს ი:	1 წლით.	3 მან.
	6 თვით.	2 მან.
	3 თვით.	1 მან.

ცალკე ნომერი ყველგან 5 კაპ.

† კოტე მესხი

დიდი მწუხარება აქვს ამ უამად ქართულ სცენას და ამ მწუხარებას გულწრფელად აზიარებს ქართველი საზოგადოებაც. კოტე მესხი საკმაოდ თავისებური, საკმაოდ ნიჭიერი და დიდი ხნის გამოცდილი არტისტი იყო და საკმაოდ თვალსაჩინო კვალი დასტოვა მან ჩვენს სასცენო ხელოვნებაში, რომ იგი დიდი ხნის მოსაგონარი იყოს ჩვენთვის.

კოტე თითქმის ერთად-ერთი სერიოზული, შეგნებული და განვითარებული არტისტი იყო, რომელიც თუ ზოგიერთებს ბუნებრივი ნიჭით ჩამორჩებოდა, სამაგიეროდ გამოცდილებით, დაკვირვებით და შთაბეჭდილებათა მრავალ ფეროვანებით იგი სხვებზედ მაღლა იდგა.

ყოველი კოტეს მიერ დახატული ტიპი დასრულებული და ცოცხლად გამოსახულია, თუმცა, შეიძლება მისი თამაში არ იყო თვალწარპტაცო, მაგრამ მისგან გამონაკვეთული ტიპი ღრმად ჩამაფიქრებელი იყო და ყოველ მხრით აწონ-დაწონილი. უსამართლობა იქნება ვსთქვათ, რომ კოტე მესხი მხოლოდ ტენიკოსი იყო, რადგანაც ის ბევრი მხატვრული განცდანი, რომელნიც მას ჩვენთვის მოუნიჭებია, მართო ტენიკის წყალობით შეუძლებელია. კოტემ ბევრი რამ შეიძინა საზღვარ-გარედ მოგზაურობის დროს და ამ გამოცდილებამ და ნახულმა ხელი შეუწყო ღრმად ჩაჰკვირვებოდა იმ ხელოვნებას, რომელსაც ემსახურებოდა. მაგრამ აგრედვე ამ მოგზაურობამ თავისებურად შეახვა იმერული და ფრანგული კილო და დიქცია კოტე მესხისა რაღაც მიუბაძველი და გაუმეორებელი რამ იყო. ვერ იტყობათ ეს მანერა. ეს თავისებური დიქცია მოგწონდათ თუ არა და სწორედ ეგაა იმის მაჩვენებელი რომ საქმე უბრალო არტისტთან არა გქონდათ.

ამ თითქოს არა ბუნებრივ დიქციას კოტე ისეთის ხერხით, ისეთის ტემპარამენტით და იუმორით ხმარობდა, რომ სიამოვნებას გრძნობდით. კოტეს უფრო კომიკური როლები ეხერხებოდა ან როლები რეზონიორისა. მაგრამ დრამასაც არ ერიდებოდა და არა ერთი და ორი შეუსრულებია ღირსეულად.

კოტე მესხს ნაპოლეონის როლში, ან ნერონისა, ან „კირვეული ცოლის მორჯულებაში“ ჯერჯერობით ღირსეული მემკვიდრე არა ჰყავს, ისეთის სიცხოვლით, ისეთის იუმორით ასრულებდა იგი.

კოტეს დიდი ღვაწლი მიუძღვის ჩვენი თეატრის განვითარებაში და გაფორმებაში, მაგრამ მხოლოდ სცენით არ განისაზღვრებოდა მისი მნიშვნელობა ჩვენს საზოგადოებაში.

კოტემ ბევრი დასწერა დრამა და კომედიები, იგი ერთ დროს პატარა გაზეთსაც სცემდა და გაფაციცებით აღევანება თვალ-ყურს ჩვენს საზოგადოებრივ ცხოვრებას.

დიად, დიდად შეწუხებულია ამ აუნაზღაურებელ დანანაკარგით ქართული სცენა, რომელსაც კოტემ შეაღია თავისი სიცოცხლე, მაგრამ არა ნაკლებ გულ დათუთქული იგლოვებს მას ქართული საზოგადოებაც.

*
*
*

თავადიშვილის მეურნეობა ამ ასის წლის წინააღ

ჩვენი ძალიან ცოტა რამ ვიცით ჩვენი უწინდელის მანაურობისა, კერძო კაცის ცხოვრებისა. აქამდის ჩვენი ძველის უფრო ცხოვრების რამდენადმე სისტემატიურსა და სრულს აღწერას ვზოგუთ მხოლოდ უცხო მოგზაურების ნაწერებში. ეს აღწერანი დიახაც დიდი განძია ჩვენის ისტორიისა და კულტურისათვის, მაგრამ სრულის ნდობას დიძნა მათც არ აქვს. უცხო კაცი, მართლაც, ზოგს ისეთს რასმე ჰხედავს ჩვენს ცხოვრებაში, რასაც ჩვენ უურადლებას არ ვაქცევთ. როგორც ჩვეულებრივსა და უმნიშვნელს; მაგრამ რასაც ხედავს, უოკუთავის სწორედ ვერ იტყობს და იმის ნამდვილს მაზუსს ვერ ხედავს.

ჩვენის ძველის უფრო ცხოვრების შესასწავლად ერთად ერთი უტყუარი გზა გვაქვს: მოთმინებათა და გულმოდგინებით ვაგროვოთ და გაზოვიდით ძველი წერილითი საბუთება, რაც უხდა მტირეჩი და უმნიშვნელანი იუვენერ; და მათის კრიტიკულის განხილვით ადვადგინოთ დაკარგული სურათი ჩვენი ძველის მანაურობისა.

ერთი ასეთი წერილითი საბუთი ვზოგე მე თარხნიანთა გვარას ქადაღების კარჩევის დროს, და მსურს გაგიზიაროთ მასი მიხარისა. ეს არის, ასე ვსთქვათ, — მუშარანდუმი, ანუ მოსაკონებელი წერილი, რომელშიაც ჩამთავლიდა ვეკლა ღვაწლი და ჭინახულობა, რაც დავით თარხნიშვილს დაუდგია თავის სხდისა და მამულის წარმატებისათვის.

მაგრამ სანამ იმ მოსაგონებელს წერილს წავიკითხავდეთ, საჭიროა თვით ავტორი გავიცნოთ.

დავით თარხნიშვილი, თავით თავისით შესანიშნავი კაცი, შესანიშნავს დროსაც სცხორებდა: სიქართველოს სამეფოს დაშლის დროსა და რუსეთის მიფლობელობის დამკვიდრებისას. დაიბადა 1765 წელს და გარდაიცვალა 1839 წ. უსახურა ქართველ მეფეებსა და რუსის მთავრობას, და ამ სამსახურით იმყოფა ქართული მიწებისა და რუსული ჰაღბოლკოვნობა.

მოსაგონებელს წერილში დავით თარხნიშვილი არას ამბობს მეფეების სამსახურზე; იმის სიტუციით თითქმის არც კი უმსახურებია და თავისი უმაწვილ-კაცობა სახლისა და მამულის მფლობელის შიშით შეუფერხდა. მაგრამ მისი ფორმულარადან სჩანს რომ უმაწვილობითვე ერეკლე მეფის ბძახებით უხტანგ ბატონიშვილს ხლებია, შემდეგ მის „აღიუტანტად“ განუწყობიათ და მღაფნობაც უბოძებიათ. ერეკლე მეფის დროსვე თექვსმეტი წელს დავით თარხნიშვილი შევიდა ლაშქრობაში, და მას ქვეთ იბრძოდა იმერეთს, მუშას, ვარსს, განჯას, ჯავახეთსა და კრივანში. და ამდღის დროში, სიგონებელი, მხედრობის რამე ნიჭი დამოსწინა, რომ გიორგი მეფეს მიხბამედ, თავისი თავად დაუუენებია.

მთხზო თუ არა ბატონიშვილის მეფობა, დავით თარხნიშვილმა რუსის მთავრობას დაუწყო მსახურება. 1802 წლიდან 1831-მდე იღებს მონაწილეობას რუსების სხვა და სხვა ლაშქრობაში. მაგრამ რუსები იმის მხედრულ ნიჭს ისე არ აფასებდნენ, როგორც აღმინისტრატორულს და, ასე ვითქვამთ, დიპლომატიურს ხერხიანობას. დავით თარხნიშვილს რუსის მხედრობაში არავითარი შტატის თანამდებობა არა სჭერია; თავისი სამსახური იმან სამაქალაქო უწყებაში გაატარა. ზარგულად 1803 წელს თავად აწინაურდობამ ვინაა გორის უჭბდის საამაროლოს მღაფნებულად, მერე გორის მაზრის მარშალად და ბოლოს 1831 წელს დაინიშნა წევრად კომისიისა, რომელსაც მინდობილი ჰქონდა ეალბი დაკუუენტიების გარჩევა.

ეს იყო შტატის თანამდებობის სამსახური დავით თარხნიშვილისა. ხოლო ამავე დროს მას ავადებდნენ სხვა და სხვა გვარი განსაკუთრებული საქმის ასრულებას, პრეპოუჩენნოტი—მაშინდელის თფიციადურის ენით. ეს განსაკუთრებული საქმეები შეეხებოდა სხვა და სხვა არეულობისა და ამბოხების დამშვიდების, რომელიც გამოიწვია რუსულის მართველობის შემადგებამ საქართველოში. ასე რომ დავით თარხნიშვილმა თავისი მხედრული ქველობა რუსების დროს უფრო მინაურა შტატის დამარცხებას შეაღია. ეამებოდა დეკემბრის თრიაღეთში 1802 წ.; იგდებდა სოფულ თიგნისს; ამშვიდებდა მკამ-

ბოხებს ქნისა და მეჭვრისხევის ხეობებში; იჭერდა მკამბოხე ბეკიაშვილს; ეამებოდა ავანგებულს რსებს ღიახვის ხეობაში 1809 წ.; იმერობდა ალექსანდრე ბატონიშვილის შემოხენილს კაცებს და მისთვის დაღესტანში კაცზავნილს ხაზინას.

ბიზლიჩისკა

მაგრამ უღრესი სამსახური, რომელიც დავით თარხნიშვილმა რუსის მთავრობას გაუწია, იყო მისი მოქმედება იმერეთში 1809 და 1810 წელს, როცა რუსის მთავრობა სცდილობდა შეეხერა მეფე სოლომონ II და ბოლო მოეღო იმერეთის სამეფოსათვის. მთავარმართველი გრაფი გუდოვიჩი და მერე ტომასოვი გზავნიდნენ დავით თარხნიშვილს იმერეთში ხან რუსის ჯარის უფროსის თრბელიანისა და ხან სოლომონ მეფის სახლოხურელის ზურაბ წერეთლის მაშველად იმერეთის მეფესთან მოღაზარაკებაში. ამ მოღაზარაკების საგანი იყო, რომ სოლომონ მეფე უნდა დაეოლიათ იმერეთიდან ქართლში გადასულიყო ვითომც მთავარმართველის სანხავად და თავისი ბედი მდალის და მოწყალის რუსთ ხელმწიფის ხელთ ჩაუბარებინა. როგორც ვიცით, ეს დიპლომატიური მისია რუსის მთავრობის სასურველად დასრულდა: სოლომონ მეფე გადმოვიდა ქართლში, სადაც იქმნა შეხერობილი და საპატოო ტუვედ ქალაქს წამოუკანილი.

დავით თარხნიშვილის სამსახური იმერეთში ამით არ გათავებულა. სოლომონ მეფის შეხერობის შემდეგაც დარჩა იმერეთში, და როცა მეფე ქალაქიდან გაიქცა და მოეღო იმერეთი ადგა თავის მეფის დასაფგულად, დავით თარხნიშვილი შეელოდა რუსის ჯარს იმერეთის დახერობაში. მას სამსახურს გენერალი სიმონოვიჩი, რუსის ჯარის უფროსი იმერეთში, ასე ახასიათებს: Кн. Давидъ Тархановъ, какъ прежде еще до открытiя сей экспедици, по отличному его усердiю и вѣрности, былъ съ пользою употребляемъ по секретнымъ дѣламъ, относившихся до сего дня (Соломона), Кн. и въ продолженiи сей экспедици, особливо же при покоренiи крѣп. Мухури и, сверхъ оногo... въ кутаисѣ маiору Панкратьеву, оставленному для содержанiя порядка и тишины оказывалъ онъ (Кн. П. Тархановъ) во мно ихъ нужныхъ случаяхъ ревностное служенiе, особливо же доставленiемъ вѣрныхъ свѣдений о скопищахъ Имперетинскихъ возмутителей.“ (Рапортъ Симоновича Тормасову 11 Апрелья 1810 г.—Акты, Арх. Ком., т. IV стр. 242).

ამავე 1810 წ. მკათათუეს დავით თარხნიშვილი შეეღის რუსის ჯარს სახხერებში, გდწ доставлялъ

оному предовольствіе и надежныя мѣры къ безопасности, როგორც სწერის მის ფორმულარში.

იმერეთის საქმისათვის დავით თარხნიშვილის მისცეს სპეციალური მითითება: მაიორის ჩინი, წმ. ვლადიმირის ჯვარი მეოთხე ხარისხისა და ერთი წლის ჯამაგირი კაპიტანის ჩინის სათანადო.

ასეთი იყო ის препорученности, რომელმაც შექმნა დავით თარხნიშვილის კარიერა. რა თქმა უნდა, რომ ახლა მავისთანა სამსახურს ჩვენ დალატად ვთვლით. მაგრამ დიდი შეცდომა იქნება თუ მაშინდელნი კაცნი და მათი საქმენი ჩვენის დროის აზრისა და გრძნობის მიხედვით ვსაჯეთ.

მეცხრამეტე საუკუნის დასაწყისში საქართველომ თავის ცხოვრებას გზაზედ იმ საქცევს მიადწია, სადაც უნდა გადაწვევილიყო ძველის წესით ეცხოვრა ქვეყნისა თუ ახლის. ძველი წესი იყო საქართველოს სამეფოს არსებობა მისის სუფიერის იმპერატორთ გვარის ხელმწიფით, ახალი წესი კი - რუსული მართებლობის შემოღება. ერთ მხარეს იყო სიმართლე, მეორე მხარეს ძალა. და როცა სიმართლე და ძალა ერთმანეთს შეეჯახებოდა, ეგრედ წოდებულნი იდეალისტები, დონკიოტები და უგურები; ძალას კი ემხრობა ეგრედ წოდებული ჭკვიანი, პრაქტიკული და კეთილგონიერი ხალხი. უკვდავ შეგნებულმა კაცმა, მხენმა და თვალდამ, ვისაც სურს თავისი ბედი თვითონვე განაკოს და სხვის ხელში სახელ თანად არ გახდეს, აუცილებლად უნდა ირჩიოს ერთი რომელიმე მხარე, ან სიმართლეს მიუდგეს ან ძალას.

ისეთის ხასიათის და ჭკუის კაცი, როგორც იყო დავით თარხნიშვილი, უცდამელად უნდა მიმხედარიყო, საითაც იქნებოდა გამარჯვება და მამასადამე მოკვებოდა - სიმართლას თუ ძალისაკენ, და ისე მოქცეულიყო, როგორც მისი პრაქტიკული ჭკუა უჭრიდა და მისი სარგებლობა მოითხოვდა. არც დიდი გამჭრიახობა იყო საჭირო, რომ კაცს წინაშე დაეხსია, რომ იმპერატორების საქმე წაგებულ იყო. ამას უფრო დღე ამოწმებდა რუსის ჯარის გამარჯვება და რუსეთის მთელბუნების დღითი-დღე ზრდა. ამათმა წარმოუდგენელმა და უხანაგმა ძლიერებამ, რომელმაც სძლია თვით უსაქუელი დიკი, მსმალა, და სპარსი, ჰიმნისით მოიცვა ქართველის ვიწრო ჰორიზონტის გარეშე.

ერთი მაშინდელი პრაქტიკული ჭკუის კაცი, მიშკარბაში იოსებ ბებუთაშვილი, რომელიც დავით თარხნიშვილისავით უწინ შეუგებს ემსახურებოდა და მერე

რუსის მთავრობას, საუცხოოდ გვისახავს თუ რა წარმოდგენა ჰქონდათ მაშინდელ ქართველებს რუსეთის ძლიერებისა.

იოსებ მიშკარბაში, რუსის მთავრობის მსახურით, სცდილობდა დაეოთხებინა სპარსეთში გაქცეული ალექსანდრე ბატონიშვილი საქართველოში დაბრუნებულიყო და რუსთ ხელმწიფის მოწვევას დასებებოდა, და ამასვე ჰქონდა ბატონიშვილთან მიწერ-მოწერა. ერთს წიგნი 1-14 წ. იოსებ მიშკარბაში სწერს:

„ახლა ამისი მალაღ-აღმატებულება (მთავარ მართებული რტიშხევი) ერანის ხელმწიფესაც შეუნიგდა, რომ თაღში, დარუბანდი, ბაქო, შამახია, ხუხი, ყარაბაღი, გაჩჯა, გოგჩამდის და შორაშხამდის იმთ ხელი მოუწერეს, რომ ამით დარჩათ. აგრედვე მსმალთ შენიგდნენ. ბონებარტე ისე განადგეს, რომ საქსონიდანაც გააგდეს, სულ უათლანი უყვეს. გეისარი, ჩვენა ხელმწიფე, პრუსის კარალი, შვეთის კარალი, შამახია და ახგლია, ესენი გაერთებულნი რიან და ბონაშარტეს ებრძვიან. მერწმუნე, რომ აქონაშდის ამისი საქმეც გადაწვევილი იქნება. ასეთი გამარჯვება მოუვიდა ჩვენს ხელმწიფეს, რომ ცნდა ჩვიდმეტი ათასი კაცი ცოცხალი დაუჭირეს, ცნდა ორი იარაღი მოკვდა და ორი ფერთმამალი. იფიქრე სადღათი რა ერთი დაინარკებოდა. საქსონის ჯარი, რომელიც იმყოფებოდა ბონებარტესთან, ისინიც მალევე მოვიდნენ და ჩვენს ხელმწიფეს იახლენ.“ (საქ. სიძგ. ტ. III. გვ. 119 - 120).

რა რეგვენი და სსსაცილა უნდა უთფილიყო ამისთანა ხელმწიფის მოწინააღმდეგე პრაქტიკული ჭკუის კაცის თვალში! რა მოიგეს, ვინც იმპერატორთ გვარისათვის თავი გამოადგეს და მამულისათვის ირჯებოდნენ? ციმბირში გადაკარგეს, უმა და მამული წაართვეს, სახლ-კარი აუოხრეს, ცოლ-შვილი გაუუბედურეს. პირიქით, ვინც რუსთ ხელმწიფის ემსახურა, მოკვების მეტი არა ხანხარა: თანამდებობა მისცეს, ჯამაგირი, ჩინი ორდენები - ის სასწაულთ მოქმედი ორდენები, რომელიც უკვდას ისე ხობლავდა და შეცდებისაც უზრდიდნენ კორმუსებში მუქთად და აფიცრებდ გამოჭყუნდათ. შოღი და ამისთანა მოწვეულ ხელმწიფის კალთას ორივე ხელით ხუ მოკვადებო.

მერე რისა ან ვის გულისათვის უნდა დაეკარგა ჭკუათა-მყოფელს კაცს ამდენი სიკეთე? ძველის წესისათვის, რომელიც თვით უწესობა და ძალმომრეობა იყო და რომელმაც ბაღთა მოუღო სამეფოს? იმპერატორების ცულისათვის, რომელნიც ალექსანდრე იმპერატორისაშვილის გარდა, გინცნობათა ჭკიებდნენ რუსეთში და კეთილს

ცხოვრებას ისეთის სიხარბით დაქაფუნეს, რომ საქართველო აღარც კი აგონდებოდათ.

ალ. სარაჯიშვილი.

(შემდეგი იქნება)

გერმანელთა ახალ-შენი ბორჩალოში

ლამე მოგვიხდა თბილისიდან ყარსის რკინის გზით გამგზავრება. ღამის პირველი საათი იქნებოდა, სადგურ სანდარში რომ ჩამოვედით.

წვიმდა, ქარი ჰქროდა და თანაც ბნელოდა; რასაკვირველია, ამისთანა დროს ვერას გავარჩევდით.

სანდარიდან დილიტით გავემგზავრეთ ეკატერინოფელდამდის, ანუ, როგორც აქაურები ეძახიან, „კალონკამდის“.

ნათლდებოდა, როდესაც მდ. ხრამზედ გავედით. პატარა გავსცდით თუ არა, — შორს აღმოსავლეთისკენ გამოჩნდა დიდი მდინარე, სადაც ხრამს უერთდება მაშავერი, ანუ, როგორც აქაურები იტყვიან, — მდ. ჭაპალა.

გათენდა. მიუახლოვდით „კალონკას“ ვენახებს. მიდიხართ და ხედავთ მშვენივრად შემუშავებულ ვენახებს, თვალს ესიამოვნება მათი რიგზედ შემუშავებული ვაზები, ხეხილი. დიღს მანძილზედაა გაჭიმული ეს ვენახები.

შევალთ თუ არა „კალონკაში“, პირველადვე შეამჩნევთ „უნიონის“ ამხანაგობის ფირმას — კონიაკის გამოსახდელ ქარხანას.

„კალონკას“ ჩამოუდის მარცხნივ მდ. ჭაპალა (მაშვერი), დასახლებულია გერმანელებით, როგორც კავკასიის კალენდარი ამბობს: 2025 სული გერმანელი არის, 105 — სპარსელია, 125 — რუსი და 104 ქართველი.

მდ. ჭაპალას გაღმა, მარჯვნივ დიდ ადგილს გერმანელებს აქვთ შემოღობილი ახლად გაჭედილი ახოები, ამ ფერდობებზედ აშენებენ ვენახებს. ხუთმეტრი ვერსის მანძილზედ კლდე ღრეხედ გასჭრეს გერმანელებმა სარწყავი არხი. ეს არხი იწყობა სოფ. ქვეშის გაღმა და უვლის „კალონკას“ პირდაპირ გაღმა ახლად შეძენილ თ-დ ორბელიანე-

ბისაგან მამულებს, სადაც ვენახებს აშენებენ რიგზედ.

ორი წელიწადია, რაც ეს არხი გასჭრეს უცქერით და განცვიფრებაში მოდიხართ, როგორცა სჩანს არაფერს ზოგვენ, ოღონდ მამული სარწყავად აქციონ.

„კალონსკის“ გერმანელებს აზრად აქვთ, როგორც აქაურმა შეეტოვემ გვიამბო, გახვრიტონ აქაურის მთა და მდ. ხრამიდან გადმოუშვან სარწყავი რუ, რათა მამული სარწყავად აქციონ. გამოანგარიშებული აქვთ, რომ ნახევარი მილიონი დაუჯდებათ ამ აქხის გამოყვანა.

გერმანელების ბალ-ვენახებს ეჭირებათ ათი ვერსი სიგძით და გაშენებულია მდ. ჭაპალის ორსავე მხარეს. თითონ დაბა კალონკა შესანიშნავია იმით, რომ სახლები ერთი-ერთმანეთისაგან არ განირჩევიან, დაყოფილია ქუჩებით, სახლები ორ სართულიანია, აივნები სამ მხრივ შემორტყმული აქვთ; ქვიტკირის შენობები, მაღალი სახურავები აქვთ და დახურულია კრამიტით; სახურავებში საზაფხულო სადგომებია.

საზოგადოთ ყველგან გერმანელების ახალშენებს უმფროსი კაცი ჰყავთ ამორჩეული, ე. ი. მამასახლისი და მისი სიტყვა ყველასათვის კანონია.

ქართლის მამასახლისების კანონი კი მათრახებია.

დილით, როდესაც ზარს დარეკვენ, გერმანელების სამუშაოდ გასაწვევად, ყველანი ერთ ამორჩეულ ადგილს იყრებიან და იქ მათი მამასახლისი უცხადებს: დღეს თქვენ, მაგალ., კართოფილი უნდა დათესოთ; შემდეგ, როდესაც პურის თესვის დროა, იგივე მამასახლისი უცხადებს: — დღეს პური უნდა დათესოთ, ან მოხნათ, ან ვენახები იმუშაოთ. ერთი სიტყვით ყველანი ერთ და იმავე დროს ერთ და იმავე სამუშაოს აკეთებენ.

ქალებსაც თავისი სამუშაო აქვთ, ბაღებში საბოსტნეებს თოხნიან და ან სხვა რამეს აკეთებენ. ერთი ადამიანი, ვისაც ხელის განძრევა შეუძლიან, ყველა სამუშაოზედ მიდის, თავის გაქნევა არ შეუძლიანთ.

მათ ბალ-ვენახებს საერთო ღობე აქვთ შემოვლებული, მხოლოდ ძეგლებით არის დაყოფილი, საქონლის გაშვება სასტიკად არის აკრძალული და, თუ ვისმე მოუხდა და საქონელი შეუვიდა სხვის მამულში, საქონლის პატრონი წანახდენს უხდის მამულის პატრონს, თუ ვენახში მოასწრეს — სამ მანეთს და თუ სათივეში ერთს მანეთს.

შათს ახლი, სომხებსაც აქვთ მამული, როგორც ერთს სომეხს საქონელი გერმანელების ვენახში გადაჰპაროდა; დაიჭირეს და როგორც დაწესებული იყო, სულზედ სამი მანეთი გადაახდევინეს.

შემდეგ იმავე სომეხმა თავის მამულში გერმანელების ცხენებს მოასწრო, დაიჭირა და დაამწყვდია. ცხენების პატრონი ავიდა დასახსნელად. სომეხმა უთხრა:

— აი, შენი ცხენები წაიყვანე და კი არაფერს გადაგახდევინებ, ჩვენ ქრისტიანები ვართ და ვგრესასტიკად არ მოგექცევი, როგორც თქვენ მომექცით.

— როგორ, უპასუხებს გერმანელი, — ჩემს გადებულ ხიდზედ შენ კი არ უნდა გაიარო? ცხენებს წაასხავს და დაწესებულ გადასახადს გადაიხდის.

აი ასეთი წესებია გერმანელების ახალშენებში და ჩვენ ქართლის სოფლებს კი ვერა ეშველარა, საქონლის გაშვებით ერთი-ერთმანეთს აბდენენ. და ვინც ჩვენს სოფელს კარგათ იცნობს, დამერწმუნება, რომ ჩვენ სოფლებში სრული დემორალიზაციაა ყოველ მხრივ.

ყოველ გერმანელ ოჯახში უსათუოდ ნახავთ რუსეთის მეფე-დედოფლის სურათებს და გერმანიიდან გამოწერილ ჟურნალ-გაზეთებს, იშვიათად ნახავთ რუსულად მოლაპარაკეს.

ერთობ ახალშენების გერმანელები მსმელი ხალხი არ არის. ერთი-ერთმანეთში არა აქვთ ხშირი მსვლელობა, იშვიათად თუ მივლენ და ისიც მახლობელის ქორწილში.

და თუ ვინმე დაზარალდა, ან ეკონომიურად დაეცა, ერთობ ყველანი ეწევიან დაგრდომილ ოჯახს: ფქვილით, სათესლე პურიით, საქონლით, თუ

სამუშაო იარაღით და ოჯახს ისევ ფეხზე წამოაყენებენ.

აი, ამის გამო ახალშენებში კაცი სტლარიბეს ვერ შეამჩნევს.

საზოგადოთ ახალშენების გერმანელები მიუკარებელნი არიან, ე. ი., სხვა ერს თავიანთ კულტურულ ცხოვრებაში არ ჩაახედვენ საზოგადოებრივი დამოკიდებულება არა აქვთ სხვა ერებთან, მეტად ეგოისტი ხალხია და სხვა ერებს ზეიდან დასცქერიან და დამცინაფის კილოთი ელაპარაკებიან.

ესაა მიზეზი, რომ შათი კულტურა ისე ჩქარა ვერ მოედო მეზობელ სოფლებში, თუმცა ამ ბოლო დროს თათრების, სომხების თუ ქართველების სოფლებში თანდათან მცხოვრებნი მიწიდან ამომძვრალან და შიგადაშიგ გერმანელებსავეთ სახლები აუშენებიათ, აგრეთვე სოფ. ქვეშელებსაც შათსავეთ ვენახებიც გაუშენებიათ.

ყოველ ახალშენში გერმანელები, მილიონი რომ მისცენ, სხვა ერის თესლს არ ჩაასახლებენ.

სამუშაო დასაწყისი დრო იყო, როდესაც „კალონკის“ ერთ ღუქანში ჩამოივხტიო. თბილისიდან „კალონკამდის“ ნჰ ვერსი იქნება. შვეისვენეთ, ჩაი მოვითხოვენო. თვალს ვადევნებთ შემსვლელ-გამსვლელვს.

გერმანელები შემოდრიოდნენ, თითო ჭიქა არაყს გადაჰკრავრდნენ, თა თითო ლუკმა პურს მიაყოლებდნენ და სამუშაოსაკენ გასწევდნენ.

ზოგიერთნი რუსებიც ერივნენ, მათ მაშინვე ყველა შეამჩნევდა, უსათუოდ გერმანელზედ მეტს გადაჰკრავდნენ. მეტს დროს ანდომებდნენ სმას და გაელენთილნი უნდა გასულიყვნენ ღუქნიდან.

Lagatus

აღსასრული

(არჩილ ჯორჯაძის ტკბილ ხსოვნას)

* * *

ეჰა, ახდა! ცის მნათს მოსწყდა დიადეშის ცელქი სხივი,
ხელთ უქნარი ნარნარება, ვით სუმბულის ყელის მძივი,
კამ დაჰკარგა ელვარება, კამ გაალო ნისლის კარი,
კისკროვნების ნაფერფლარზე ჩამოიკრა გლოვის ზარი.
უკანასკნელ ფრთის შემოკვრით დრომ გასტყორცნა გრძელი ჩრდილი,
დედამიწა გულს ჩაიკრა, ვითა პირმშო, სათნო შვილი,

აქვითინდა არე მარცხ, მას შორ მთებმა მოსცეს ბანი,
 უცნობ ღმერთთა ცეცხლმა დასწვა საუკუნო ოცნებანი;
 ისმის გლოვა, ღრიანცელი, ვით ორკესტრი შესაზარი,
 ცეცხლის თოვლსა გადაუწვავს თვით წმინდანთ თავ-შესაფარი.
 მკვდართა ბნელი სასაფლაოც გაქიმულა შავი ველით,
 სივრცის უბე ამოვსილა ყოფილ არსთა მიმქრალ მტვერით,
 ოჰ, სადღა ხარ ნარნარებავ, სითბოვ დიად მნათობისა?
 ოჰ, სად გაჰქერ, ბნელს რომ ესმის შენებრ ჩვენი გათბობისა?
 ვინ აღადგენს საკურობეველს, ცეცხლს ვინ მისცემს დედამიწას?
 ვინ შეჰმოსავს ელვარებით დღეს ფერშიბდილ მთრთოლოვარე კას?
 ვინღა მოგვცეს ცრემლთა ნამი სევდის ღრუბლის წარსაშლელოდ,
 ცრემლი მწველი, ეს კის ცვარი, ხსოვნის კუკურთ გასაშლელოდ?
 მაგრამ რაა, ეჰა, წარხდა! ბნელს გაეღო ნისლის კარი,
 ცისკროვნების ნაფერფლარზე ჩამოიკრა გლოვის ზარი;
 ამაოა ეხლა კვნესა, ამაოა სიტყვა კრული,
 ეს დღე არის საბოლოო, ეს თვით არის აღსასრული!

* *

ოქროს ხერელი თაღს იმოსავს მიმონგრეულ ტაძრის გარსა,
 ცრემლთა თრთვილი სახეს უზრობს მიმქრალ შუქურს, ცისკრის ვარდსა.
 თვით ჰოსანა გარდაქმნილა წყევლა-კრულის ლიტანიად,
 სიკვდილს მიწა შეუბყრია, გულზედ იკრავს მიმქრალ იად.
 ცის კიდზე მოჰქრის ქარი, ანადგურებს ყველა არსსა,
 რღვევის უფსკრულს გადასტყორცნის და კვლავ შმაგად აგრძობს გზასა.
 ჰქრება ლტოლვა, სასოება საოცნებო ფიქრთა ნავი,
 ძაძა მოსხულ სარეცელზე უხმოდ გდია გულ-მგბინავი.
 ახლოს მოდით თქვენ, ქურუმნო, და იხილეთ თქვენი ძრწოლა,
 ძირს დაემხეთ თქვენც, ძლიერნო, ისმინევით ქართა ქროლა!
 თქვენც, ვინც პირველ ქექის რისხვამ შეგაკრთოთ და შეგაძრწოლოთ,
 თქვენც, ვინც პირველ მაცდურ კოცნამ ნეტარებით ცაში გტყორცნათ,
 ძირს დაემხეთ, იძლიენით! ნუღარ ელით ანგელოზთ გუნდს!
 ამაოა ღაღადისი, ამაოა თქვენი ლოცვა,
 მკვდარ ღმერთების ნოწოდება, მათი ფერფლის ცრემლით კოცნა!
 მარადიულ სარბიელზე ყველა მიჰქრის, ერთობ ჰქრება,
 ამაოთა მშრალს დაფაზე უცნობ ხელით ეწერება.
 ერთგვარ ჰფასობს სათნოება, მზაკვრობა თუ მონანება,
 ისტორიულ დროთ აღრევა, სიმრუშე თუ მოწყალეობა,
 უმამობა ქალწულების, უმამობა სიმართლისა,
 მოქვითინე კათედრიდან ჰიმნი, ვით ხმა სამარისა,
 მაშვრალ ტუჩთა მუდარება, მაშვრალ ტუჩთა წკლის წყურვილი,
 შიმშილობა, ლხინ-მეჯღ სი, უგნურების სიხარული,
 იქ გოლგოთა ამართული, აქ გოდება, კვნესა მძიმე,
 ჩირაღდნობა, განჯაშობა, დამთვრალ ღმერთთა ვნების მღვიმე,—
 ეჰა, მიჰქრის, მიჰქრის ქვესკნელს, ბნელს ეღება ნისლის კარი,
 ცისკროვნების ნაფერფლარზე მოგუგუნებს გლოვის ზარი,

ამაოა ეხლა ლოცვა, წყევლის ზეწრით გადაკრული,
ეს დღე არის საბოლოო, ეს თვით არის აღსასრული!

*
*
*

მარქვი, მიწავ, რატომ იშვი, რად აიდგი ნელ-ნელ ფეხი,
რად ამცენდი, რად გქიროდა წალკოტობა თუ ცის მეხი,
თუ კი ბოლოს გარდიქმნოდი უსახელო არსის ჩრდილად,
უსახელო ოცნებათა შავბნელ დროის შავბნელ დილად?
სადლა არის აზრი წმინდა, მისწრაფებათ მოწმე ვინმე?
მღუმარებას ჩაუნთქიხარ, ვით ქაოსის შავი რიდე.
ეჰა, მხოლოდ ცელქ შემთხვევას მოუცია შენთვის აზრი,
მაგრამ იმავ ცელქ შემთხვევამ ჩამოგვიკრა გლოვის ზარი,
დასამარდა შენი რწმენა, დაიფურცლა შენ ბრძენთ წიგნი,
მარადიულ არსებობის სათავედებო წმიდა წილნი;
ათას წლოებით შენ გსწავლობდნენ, შენს სახების აღბეჭდვასა-
სიზმრის სახით განვლილ ხანში ცრემლს გაშრობდნენ სვე ბედ-შავსა;
ვერ გიშველის თვით უბიწო შენს საკიას რწმენა დიდი,
ვერც თუ ბუდდა, ანუ ქრისტე, ვის ჯვარს მუდამ მხსნელად სთვლიდი,
ჰეგელისა მკვირცხლი სული, კანტ-ლაპლასის ცეცხლის ალი,
ვერც ღმერთების დამამხობელ ამირანის ბასრი ხმალი!
არისტოტელს ნთქავს უკუნი, პლატონს სივრცე ქარად იტანს;
მიმობნეულს მის იდეებს ეწოდების დღეს *vanitas!*
სდუმს ფიდიოს, პრაქსიტელი ხელთ ვერ იღებს საკვეთელსა,
შმაგი ქარი მარმარილოს შორს გაუბნევს ვით მქრალ მტვერსა,
ჰქრება ქალწულ სიტურფიდან ამოკრილი ქორთვა ვარდი,
ნაზ ღიმილის ჩრდილის თოვლი, უმანკო გულს დანაბარდნი,
აფროდიტეც ქაფად ქმნილი უცურდება კვლავ ტალღებსა,
ალარა ვკვრეტთ საზღაპრო ნაშთს, ვით სიტურფით მონატებსა;
ლეონარდოს თან მიჰყვება მონა ღიზას სიყვარული,
რაფაელსა თვის მადონა, ანჯელოს კი—სინანული;
მზის მწუნები თინათინიც, ეჰა, ველარ თინათინებს,
ცისკროვნება ჩამოფერფლილს შოთა მოთქმით დაჰქვითინებს;
ჯოჯოხეთის კერის ბქესთან დანტეც ობლად ზის და ჰგოდებს,
შავბნელ-ზეწარს მოფარებულს ბეატრიჩეს ველარ ჰპოვებს,
ჰამლეტს *da da* მოუხსნია, ფაუსტს აწვდის მთალოვარე ხელს,
ოფელია მქკნარ ვარდს უფენს მარგალიტას სათნო სახელს;
ილეწება კორსიკელი შმაგ არწივის რკინის ბრჭყალი,
ჰანიბალის მამაცობა, ალექსანდრეს რისხვის ხმალი;
ერთი არის ახერონი, მოჰქუხს, მოჰქუხს მისი ზვირთი,
ამაოთა სარბიელზე მოაქვს ქვეყნის მძიმე ტვირთი!
ნადგურდება ცის სიწმინდე იფერფლება სასაფლაოდ,
დრომ ყოველი წამოჰკრიბა თვის ფურცელთა საარაკოდ,
ვინლა იტყვის, თუ სუფევდა აქ ოდესმე არსთა ჩრდილი,
ვინ გადასცემს საუკუნეს, რომ აქ რბოდა ზღაპრის შვილი,
მას ადამსა უწოდებდნენ, იყო ჭია, იქმნა კატად,
კაცი, მონა მონობისა, ჯაჭვს ამსხვრევდა მუდამ მკაცრად,
და აჰა, როს გადაშალა თვის სისრულის ფურცელთ გვერდი,

ყოფნას მისცა თითქოს აზრი, ცად გაფრინდა ვითა გედი,
 უცხად ჩაჰქრა, ცის ტატნობზე მზეს მყის მოსწყდა ცისკრის სხივი,
 ხელთ უქნარი ნარნარება, ვით დილის ცვრად შვების ჰიმნი,
 ცამ დაჰკარგა ელვარება, ძრწის და შეფოთავს ყოვლი სული,
 ეს დღე არის საბოლოო, ეს თვით არის აღსასრული!

* * *

ეჭა, ქვეყნის საიდუმლოვ ვინ მიგიხვდეს, ვინ ხარ, რა მხრით?
 ვინ წარმოგშვი ჩვენდა ტანჯვად, რა მიზნითა, ან რა სახით?
 რად ხარ აგრე უსახელო, გამტყვრებულ თვალთა ისრით?
 რად გვაძრწოლებ მაგ სიმუნჯის იღუმალი ცეცხლის რიხვით?
 რა მიზანი დაგისახავს, რომ გვამგზავსებ უგნურ ბრბოსა,
 გვათამაშებ ტანჯვის ქედზე და გვაბარებ შავბნელ დროსა?
 მარქვი, ცრემლთა მდინარისა იქით არის შვების ბინა,
 სად ნირვანას სამოსელ ქვეშ ჩვენ ოცნებამ მიიბრინა?
 მარქვი, სივრცის გარდაღმა მხარს ვპოვებთ კვალად რწმენის ტაძარს,
 ჩვენს გულის ქნარს, იდეალის წითელ ღვინოს, ფიქრთა ნავარდს?
 მარქვი, ფსალმუნს ოცნების სულს გამოსტაცებ ვით ედემსა,
 კვლავ დაუმსხვრევ ორ არსთ მხარში შესასვლელად შავბნელ გემსა?
 ოჰ, მძრწოლავო შეგეცნებავ, სად არს შენი მღვიმის კარი,
 უიალქნო ოცნებასა ჩაჰფერფლია ცისკრის დარი!
 ოჰ, ვით იქმნა გამტყვრებულ შენ ლტოლვათა მზის გალათე,
 შმაგად მკივნელ გონებისა ცეცხლის ლულით ვინ გაათბე!
 აღმოიფხარ რაც რომ გწამდა, აღმოიფხარ სამუდამოდ!
 არ არსთ მხარეს ნუ გაიხდი და ნაიდათ სამუდაროდ!
 გაჰქრა ყოვლი, ფიქრთა თხემზედ სასოების ულორტი გაჰხმა,
 მოკვდა ფიხტე, ლეიბნიცი, ვით სპინოზა ანუ ბრამმა;
 მათი ქმნილი, გარდაქმნილი, მკვირცხლ გონების მზის სამეფო
 დრო ჯალათმა ჩამოახჩო, მის ფერხთა წინ მყის დაემხო,
 ახალ აზრთა სიკეკლუცე, საცისკოოვნო ოცნებანი
 წაიშალა და მათს ფერფლსა დაჰქვითინებს შორს ებანი:
 არსი ნიშნავს არ არსობას, საებობა — უსახობას,
 სიკეკლუცე — წამონგრევას, შავს ღრუბლებში ცურაობას,
 სასაცილო სუბსტანცია, პლაშა, უჯრა თუ მონადა.
 უმომავლო მყობადის მტვერს უხდებიან ბრმა მონადა,
 იწვის სერზე კოცონსავით ძველი საღმრთო ილიონი,
 კეთროვანი ლიბანის მთაც, სინას მთა, ვით თვით სიონი,
 იფერფლება ჰარმონიის ნაკადულში ვერცხლის ზვირთი,
 ხელთ უქნარი ნარნარება, ვით სოსანის ნორჩი კვირტი,
 ღსერთი, კაცი, მიწა, ზეცა სივრცის უბეს იქმნა კრული,
 ეს დღე არის საბოლოო, ეს თვით არის აღსასრული!

* * *

ეჭა, წარბდა! ცის მნათს მოსტყდა მოელვარე ისრის წვერი,
 ხელთუქნარი ნარნარება, ვით ნორჩ ვარდის ფურცელთ მტვერი,
 ცა ჰაოსში გაეხვია, ნისლს გაუღო ბნელი კარი,

ცისკროვნების ნაფერფლარზე ჩამოიკრა გლოვის ზარი.
 განსვენებულ დედამიწას ფრთებ ქვეშ იხვევს დროთა ჩრდილი,
 უცნობ ღმერთებს გაუყინავთ მეოცნებე ადამთ შვილი,
 თვით ჰოსანას ლიტანია გარდაქნილა წყევლის ჰიმნად,
 სივრცის უბე გადაშლილა ყოფილ არსთა უძრავ ბინად.
 დასამარდა აზრი წმინდა, ბუმბერაზი უგზგრება,
 ისტერიულ დროთ აღრევა; სიძხეშე თუ მწუხარება,
 უმამობა სიმართლისა, უმამობა ქალწულების,
 იქ გოლგოთა ამართული, აქ გოდება მქრალ სულების,
 გაჰქრა ომი, ბრძოლა ღმერთთა, კაც-ღმერთების, ღმერთ-კაცების,
 ჰიმნი გამართა, ჰიმნი მტირალთ, ჰიმნი კეკლუც ალტაცების!
 ცად გაიბნა დემონთ გუნდი, ანუ დევას საღმრთო ქედნი,
 ჰინდუსის მოკვთ ჯადოსნობა, წმინდა სულთა თეთრი მტრედნი!
 ევა, წარხდა, მორცხვი ბორცვი ქალაკი თუ ტურფა მდელი
 უფსკრულებას ჩაუნთქია, დღე დამდგარა საგანგებო!
 თვით შემოქმედ ცნობადის ცეცხლს ზენიტს უტეხს ქართა რული,
 ეს დღე არის საბოლოო, ეს თვით არის აღსასრული!

დ. კასრაძე.

ბრაუსკელა.

პ რ ე ს ა

„აზრის“ მოაზრე პ. გელეიშვილი ასე ლაპარაკობს:

„ოცდაათი წელიწადია, რაც მე ჩემი საკუთარი ფეხებით დავიარები, რაც ჩემი საკუთარის თავითა ვსცხოვრობ და მაშ ყოველ ჩემს მოქმედებაში პასუხი უნდა ვაგო“.

ქართველ საზოგადოებაზეუ კი ისეთ შთაბეჭდილებას ახდენს, თითქო პი წელიწადი საკუთარის თავით დაიარებოდეს და საკუთარი ფეხებითა სცხოვრობდეს.

„მთელ ამ დროს განძავლობაში, ჩემდა სამწუხაროდ. ისეთი არაფერი გამიკეთებია, რისთვისაც შთამომავლობის მადლობა მოვითხოვო...“

თქვენ არ ითხოვთ, მაგრამ მადლიერთ შთამომავლობა მაინც დამპალ კიტრების და ლაყუ კვერცხების მატურს გიმზადებთ.

„ჩვენ პურიშკევიჩებთან აბა რა შესადარებელი ვარ და ჩემს არარაობას ადვილად შევეურიგდები, მაგრამ ერთი რამ დამრჩენია სახუგეშოთ. ბ. შალვა ამირეჯიბის თქმისა არ იყოს, ჭიანჭველას შეხი ვერ დაეცემა და თუ ქართ-

ველ პურიშკევიჩების ყველა მეხ-მტყორცნი ისრები ჩემზე მოდიან, ეტყობა, არც ისე პატარა და უმნიშვნელო ვყოფილვარ, როგორც ეს მათ სურთ დამაჯერონ.

თუ შე „ჭია“ ვარ, რატომ შეინძრა მთელი პარნასი „მამულიშვილთა“, რატომ დამიშინეს მთელი თავისი ყუმბარები და თუ დამიშინეს, რატომ ვერ გამსრისეს?“

საწყალი გეროსტრატე! ოცდაათ წელიწადს ვერაფრით დაიმსახურა მადლობა და ეხლა კი მთელი ქვეყანა აალაპარაკა და მის ყურს ეს ლანძღვათრევა „სიმფონიად“ მოესმის. ოლონდაც საწყალი! არც ისეთი პატარა ხარ, რომ ვისიმე გალანძღვა ვერ მოახერხო და არც ისეთი დიდი ნამუსის პატრონი ყოფილხარ, რომ შენმა სინიდისმა გამხილოს და გაგსრისოს. შენ კიდევ გიხარიან:

„ეს მათი სასოწარკვეთილი, უიმედო ჩხვილსისინი საუკეთესო სიმფონიაა ჩემთვის. სწორედ ამაში ვბოვებ მე ჩემი ცხოვრების საგანს. მათი სიმშვიდე და კმაყოფილება კი სასოწარკვეთილებაში მაგდებს; ჩემს ოცნებებს ფრთებს აკვეცს; სიცოცხლეს მიშხამავს.

აი ჩემი აღსარება!

მაშ იჩხავლეთ, ისისინეთ!

პეტრე გელეიშვილი.

თანამედროვე გეროსტრატე: ЗНАТЬ ОНА СИЛЬ-
НА, ЧТО ЛАЕТЬ НА СЛОНА.

„სახალხო გაზეთში“ ეს ერთი ხანია იბეჭდება
ბ-ნ გერონტი ქიქოძეს წერილები, სადა იგი ეხება
იმავე საკითხს, რომელსაც რამდენიმე წერილი უძ-
ღვნა ჩვენმა ჟურნალმაც, სახელდობრ იშხანიანის
ბროშურას და მკაცრის ირონიით ანიაფებს ცრუ-
მეცნიერის ლათაიებს, მაგრამ იმავე დროს ფრიად
არაჩვეულებრივს აზრებს გამოსთქვამს „სახალხო გა-
ზეთისათვის“, ამ ცრუ-სოციალისტურ მიმართულებ-
ის ორგანოსათვის.

„ერთი დიდი ნაწილი ქართველი ინტელი-
გენციისა, კლასობრივს და კოსმოპოლიტურს
ნიადაგზე რომ სდგას, უკანდაუხედავად ებრ-
ძვის თავად-აზნაურობას. თავის ერთს უახლო-
ბელეს მიზანს ის წოდებრივი არისტოკრატის
მოსპობაში ჰხედავს. იმ მეორე ნაწილისთვის
კი, რომელიც ნაციონალურ ნიადაგზე სდგას,
ეროვნება წარმოადგენს ორგანიულს ერთე-
ულს და არა მხოლოდ საზოგადოებრივ კლას-
თა კონგლომერატს. თავად-აზნაურობას ის
სოციალური ორგანიზმის ცოცხალ ელემენტად
სთვლის. ის სცნობს რომ ეს წოდება დაკავ-
შირებულია მთელი ერის ისტორიულს წარ-
სულთან, რომ ის მის თანამედროვე კულტუ-
რაზეც მნიშვნელოვანს გავლენას ახდენს. რა-
საკვირველია, ის ებრძვის თავად-აზნაურობას,
რამდენადაც ამ უკანასკნელის ინტერესები
ეწინააღმდეგება მთელი ერის ინტერესებს. მაგ-
რამ ამასთანავე ის ხედავს, რომ ეროვნული
ცხოვრების შინაარსი არ განისაზღვრების ეკო-
ნომიურ ინტერესთა წინააღმდეგობით. ეროვნ-
ება კულტურული ოჯახია სულიერ ნათესაო-
ბაზე დაფუძნებული. ამიტომ ქართველი ინტე-
ლიგენცია ჰგმობს თავად-აზნაურობის ყოფა-
ქცევას, როცა ეს უკანასკნელი ეგოისტური
მოსაზრებით გატაცებული, გლეხობას ეკონო-
მიურად ავიწროებს ან კიდევ თავის მამულებს
უცხოელებზე ჰყიდის; მაგრამ ის ადასტურებს
მის საქციელს, როცა ეს წოდება ქართულს
სკოლასა, ბანკს, თეატრს ან სხვა რაიმე კულ-
ტურულს დაწესებულებას უწინამძღვრებს.“

ჩვენ არ ვიცით, ვის გულისხმობს ამ ბ. ქიქოძე „მეორე
ნაწილის“ ინტელიგენციაში, მაგრამ ჩვენი მომაკვდი-
ნებელი დანაშაული სწორედ იმაში აღმოაჩინა „სა-
ხალხო გაზეთმა“, რომ ჩვენ სიტყვა-სიტყვით ვსწერ-

დით იმასვე, რასაც ესლა გერონტი ქიქოძე სწერს.
მხოლოდ ჩვენ ამისათვის სუბრეზი და თავ-აზნაუ-
რობის იდეოლოგიები გამოვედით და „სახალხო გა-
ზეთს“ უთუოდ ესეც სოციალისტურ მიმართულებად
ჩამოერთმევა. ჩვენ გვჯერა გერონტი ქიქოძეს გულ-
წრფელობა, მაგრამ ამისათვის „სახალხო გაზე-
თის“ ორკოფული ფურცლები, ვერაფერი გასაქა-
ნია.

ამასწინად „ახალ კლუბში“ მომხდარმა საზიზ-
ღრობამ სამართლიანი გულისწყრომა გამოიწვია
მთელს ქართველ საზოგადოებაში და ერთხელ კი-
დევ დაგვანახვა, რომ უმაღლესი არისტოკრატის
სულისკვეთებანი უახლოვდებიან საზოგადოების ნა-
ძირალთა ინსტიტუტებს. აი რასა სწერს სხვათაშო-
რის, „თეატრი და ხელოვნება“.

„რა სახელი შეიძლება ვუწოდოთ, თუ არა
ზნეობრივი კოტრობა იმ, უკაცრაული პასუ-
ხია, „საოჯახო საღამოს“ (მეორე ნაწილს),
რომელიც ნ მაისს „ახალმა კლუბმა“ გამართა
ქართულ თეატრში!..

ჟინის აღმძვრელი ცეკვა—ლოშნა-ხვევნა,
სქესიურ ვნებათა გამაღიძიანებელი ტორლია-
ლი, გაშიშვლებული უსირცხვილობა, უტიფ-
რობა, კურტუმისა, ბარძაყებისა და სახის
უხამსი მიმოხვრა, ნუ თუ ხელოვნება ჰგონი-
ათ და შესაწყნარებელია?!

ასეთი ზნეობრივი ლოთობანობა, თავახსნი-
ლობა, ნუთუ ცოტად თუ ბევრად თავმოყვარე
და თავის ღირსების ფასმდებ საზოგადოებას
შეშვენიის?!

რას შვრებით, ბატონებო, საით მისდინართ?
ნუთუ ცოლი, შვილი, და, დედა არ გებრა-
ლებათ და მათს სათუთ გრძნობას ანგარიშს
აღარ უწევთ?!

რატომ არ მოიგონებთ, რომ ხშირად ზნე-
ობრივ სისპეტაკეზე ჰღალადებთ და იმავე
დროს კი... სცენიდან რას გვიჩვენებთ?!

იქნება სთქვათ, ცხოვრების ანარეკლი გიჩ-
ვენეთო! სტყუათ,—ჩვენი ცხოვრება ჯერ აგ-
რე არ შეცვლილა...“

ჩვენცა გვჯერა, რომ ჩვენი ცხოვრება ჯერ
ამგვარად არ შეცვლილა და მოიძებნება ჯერ კიდევ
ისეთი ძალა, რომელიც ასეთს უსირცხვილობას
აღაგმავს და კრიჭას აუკრავს.

მე არ მიკვირს...

ქართულ თეატრის სცენაზედ ქართველმა ქალებმა სირცხვილი გვაქამეს. ჟურნალმა „თეატრმა და ცხოვრებამ“ მკაცრი და მრისხანე წერილი უძღვნა ახალ კლუბის იმ ვულგარულ „საოჯახო საღამოს“, სადაც მოწინავე წრის ახალგაზრდა ქალებმა გაშიშვლ-გატიტვლებულთ ცინიკური ცეკვით და ქცევით შეურაცხვეს ქართული თეატრი, ქართველი საზოგადოება და ქართველი ქალის პატიოსნება.

დღევანდელ ჩვენს მრავალ იარებს ეს ლა აკლდა...

თქვენ წარმოიდგინეთ, — ქვეყანა იწვის, მოწინავე ხალხი ერისა საბრძოლველად ემზადება და ქართველ ოჯახების ქალები ქართულ თეატრში ტანგოს და კანკანსა ცეკვავენ!?

მაგრამ ეს კიდევ ნახევარი უბედურებაა. წარმოიდგინეთ ქართული თეატრის დარბაზი გაქვდილი ახალგაზრდობით და მათი აღტაცებული ტანის გრიალი!?

გრიალი ამდგარ ქარიშხლისა ბნელ და დაბურულ ტყეში, სადაც ქართველ ახალთაობას თავი მოუყარა დღევანდელმა ქართულმა პოეზია-ლიტერატურამ:

- „ბარძაყთა რხევა“
- „მკერდთა ხვევა“
- „კურტუშთა ქნევა“
- „თვალების ბნევა“
- „წამო ტყეში ბარაშკაჯან!“

აი, შინაარსი თანამედროვე ქართულ ახალგაზრდათა პოეზიისა.

ქართულ „ავტორიტეტულ“ კრიტიკას რომ შეეკითხოთ, ერთხმად და მოკლედ გიპასუხებენ:

- საუცხოვოა ეს რხევა,
- შესანიშნავია ეს ხვევა,
- ლამაზია ეს ქნევა,
- ბუნებრივია ეს ბნევა,

წადით ტყეში... წადით ტყეში, ბარაშკებო! და მიდიან, მიდიან... ქართველი ახალგაზრდები — ქალები, ვაჟები...

როდესაც რუსეთში „სანინი“ დაიბადა, მას მრავლად მოჰყვნენ „სანიისტები“, „სიყვარულის ლიგები“, „წითელი ოთახები“.

ქართულ პოეზიის რხევას და ქნევას და ქართველ კრიტიკოსთა ბნევას - მოჰყვნენ ის „საოჯახო საღამოები“, სადაც მიერეკება ჩვენი უილური ქართველი საზოგადოება...

მიერეკება იმ დაბურულ და ბნელით მოცულ ტყეში, საიდანაც გამოსვლა მეტად ძნელია. მიერეკება და თან მიჰყავს ჩვენი ახალგაზრდა თაობაც.

მერე ვის მისდევს? უიდეო დღევანდელ ქართულ პოეზია-ლიტერატურას და უნიჰო და დაბრმავებულ ლიტერატურულ კრიტიკას.

ამიტომ მე არ მიკვირს ის, რაც მოხდა ქართულ თეატრში ამ ერთი კვირის წინად.

მე არც ვკიცხავ იმ საბრალო ახალგაზრდა ქალებს, რომელთაც არ ესმოდათ რას სჩადიოდნენ...

შესაბრალებელი არიან. მე ვკიცხავ ხმამაღლა იმ ახალ ლიტერატურულ მოძღვრებას და მის დამქაშს მოლაქიე ლიტერატურულ კრიტიკას, რომელმაც დღევანდელი ქართველი ქალი გაატიტვლა, ტიტველი გამოიყვანა ოჯახში, სცენაზედ და უეჭველია ხვალ ასევე გამოიყვანს ქუჩაზედაც.

ეკალი.

შენიშვნა შენიშვნაზე

„ჩვენი ერის“ 42 ნომერში მოთავსებულია მოკლე შენიშვნა დავ. კარბელაშვილისა სიმონ ქვარიანის გამოკვლევაზე: „შოთა რუსთაველი და მისი პოემა“. ბ. კარბელაშვილი აცხადებს, რომ იგი ისტორიკოსი არ არის და ამ წიგნაკის ისტორიულ მხარეს არ შევეხებიო, მაგრამ მიუხედავად ამ დაპირებისა, — იგი სწორედ ამ ისტორიას უწუნებს ბ. ქვარიანს. ჩვენ რა თქმა უნდა სრულიად არა გვაქვს სურვილი ქვარიანის დაცვისა და თუ ეს საჭიროა, უოუოდ თითონაც მოახერხებს; არც თუ სრულიად უსაფუძვლოდ ბ. კარბელაშვილის შენიშვნები მიგვაჩნია, მაგრამ ეს შენიშვნა წარმოგვაცდენია იმან, რომ თითონაც ბევრს სცდება ზოგ რამეში და რიხი კი ძალიან დიდი აქვს. მართალია, განდიდება, „გაბერვა“, როგორც კარბელაშვილი ამბობს არც საჭიროა და არც სასურველი.

მართალია ისიც, რომ ბ. ქვარიანმა იცის მაღალ ჰანგებით წერა, მაგრამ ეს შეუძლებელია ერ-

თიანად ნაკლად ჩავუთვალეთ. მართალია, მეცნიერს, მეცნიერულს გამოკვლევას უფრო დადინჯებული და ვნებად მოკლებული სტილი შეჰფერის, მაგრამ უსამართლობა იქნება, მით უმეტეს ბ. კარბელაშვილმა დაუწუნოს ან ენის სიმახვილე ან სიმსუბუქე და ვნებიანი, მღელვარე ტემპერამენტიანი, თუ აგრე ითქმის ჭედილი სტილი. მართალია ჰიპერბოლიზმი სჩვევია ბ. ქვარიანს, როგორც საერთოდ სამხრეთის შვილს, მაგრამ ეს თითქმის თეატრალური წერის მანერა მხოლოდ „გაბერვად იმას მოეჩვენება, ვინც მართლა ზერელებდ იცნობს სწორედ იმ საგანს, რომელსაც ბ. ქვარიანი ეხება.

მართალია... ბევრი მართალია ბ. კარბელაშვილის შენიშვნაში, მაგრამ უმაგრობა კი არცერთი... დიად, მართალია არც გაბერვა ვარგა, მაგრამ რა ვქნათ, რომ ბევრი რამ, რაც გაბერვად მიაჩნია კარბელაშვილს, სწორედ ის წარსულია, „რომელიც რეალურ ჩარჩოებში თავსდება“. (რ. მისი წერილი).

თქვენა ბრძანებთ: მთელი მცირე აზია ქართველებს არა სჭერიათო. ნუ თუ თქვენა ვგონიათ, რომ ბ. ქვარიანი გუშინდელ საქართველოზე ლაპარაკობს?! არა მგონია. მას შემდეგ, რაც ქართველობა კავკასიის საზღვრებში მოთავსდა, რასაკვირველია მას მცირე აზია არც მთლად ეჭირა და არც ნაწილი, ასე რომ ცხადია ქვარიანი ამ ძველ დროებს იქით იცქირება. მართალია ქართველების ბინადრობის დანამვილებით განსაზღვრა არა თუ ქრისტეს შობამდე, თვით მე-VIII, მე-IX საუკუნემდე სახიფათოა, მაგრამ ბ. კარბელაშვილს; რომ ბ. ქვარიანის „საქართველოს ისტორიის“ გარდა სხვებიც წაეკითხა და გასცნობოდა საკითხს, ასე რიხით არ მიახლიდა: ქართველებს მთელი მცირე აზია არასოდეს არა სჭერიათო; არც ქართველთა უძველეს კულტურას დასცინებდა, არც მათ ძლიერებას, არც მათ „მეტალურგიასა“ დ სხ.

დაახლოებით მაინც რომ სცნობოდა ბ. კარბელაშვილს ამ უკანასკნელ დროების მეცნიერულნი გამოკვლევანი არა თუ უცხოელ მეცნიერთა, არაედ (არც ეს იქნება ცოტა, ჩვენისთანა უბრალო მოკლდეათათვის, ბ. კარბელაშვილო!) მარჩისა და ი. ჯავახიშვილის აზრები და ნაწერნი, მაშინ ვგონებ, ცოტათი შეიბრალებდა ბ. ქვარიანს და თუ მაინცა და მაინც, იმას აღნიშნავდა, რომ მეცნიერულმა კვლევა ძიებამ დინჯი და სინდისიერი მკვლევარებისამ, უაღრესად პუბლიცისტი; ვიდრე მეცნიერი ქვარიანი ცოტა გადაჭარბებული პათოსით ალაპარაკა და არა ესე მკაცრად დასცინებდა. წარ-

მოიდგინეთ ბ. კარბელაშვილო, თვითონ მარჩმა პეტერგურბის სამეცნიერო აკადემიის სადღესასწაულო კრებაზე, მისი აკადემიკოსად არჩევის რამოდენიმე დღის შემდეგ, თავისს მშენებელს მოსკოვში გახატადა. . ასე რომ, *если Европа предъявить намъ (грузинамъ) векселя, и мы можемъ имъ предъявить встѣпныя требованія*ო, რადგანაც ჩვენ დიდი ღვაწლი მიგვიძღვის აწინდელ კულტურის შეუშავებაშიო. წარმოიდგინეთ ბ. კარბელაშვილო, რომ თქვენ მიერ გამასხარავებული „მეტალურგია“-ს შესახებ ქვარიანმა კი არ დაიწყო პირველად ლაპარაკი, არამედ უწინარეს ყოვლისა ასურეთისა და საბერძნეთის ძველმა ისტორიკოსმა, ჩვენს დროში კიდევ ევროპიელმა გამოჩენილმა მეცნიერმა და შემდეგ უფრო ფრთხილად და მასთან უფრო დასაბუთებით მარჩმა და ჯავახიშვილმა. მარჩმა ამ „მეტალურგის“ ეტიმოლოგიას არა ერთი და ორი საგულისხმო ფურცელი შესწირა. ი. ჯავახიშვილი კი სწერს: **ამ ქართველ ტომებს მართლ თავიანთთვის კი არ უკეთებიათ მადნეული ქურქელი და იარაღი ანამედ ისეთ შორეულ ქვეყნებშიც კი მიჰქონდათ ხოლმე გასასყიდათ როგორც იყო ტვიროსი.** ...ერთი სიტყვით უმთავრესი და კაცობრიობის წარმატებისათვის საჭირო მადნების სახელები ან ქართველ ტომებისაგან არის შეთვისებული, ან არა და მათ სატომო სახელწოდებისაგან არის წარმომდგარი. ამით ცხადათა მტკიცდება, რომ ქართველ ტომებს მადნეულობის შეუშავებაში კაცობრიობის წინაშე საპატიო ღვაწლი მიუძღვით“ და სხ. და სხ.

რომ ქართველ ტომებს ტიტანიური შეჯიბრება და ცილაობა ჰქონდა მძლარ ასურეთთან და ასურეთის გაძლიერებამდე კიდევ გვიპტესთან, ამას ასე სასაცილოდ არ აიგდებდით თქვენ, რომ გაგეგონათ და იცნობდეთ ლეიარდისა, ან ლენორმანისა, ან მასპეროსი, ან ტეილორისა, ან პერრო და შენიესი და სხ. და სხ. ჩვენთვის ძნელმისაწდომ მეცნიერთა ნაწერებს თუ არა, იმდენი ცნობის მოყვარეობა მაინც რომ გამოგეჩინათ და გადაგეთვალთქვინათ ი. ჯავახიშვილის წიგნი და გასცნობოდით იმ ისტორიულ გზებს, რომლითაც ქართველები ააიერ კავკასიაში შემოვიდნენ.

მართალია, ისეთი ფრთხილი ისტორიკოსი, როგორც ი. ჯავახიშვილია, უკანასკნელ სიტყვას ასე ადვილად არ იტყვის, მაგრამ იმას მიხედვით, რაც იოქვა და ამბობენ მეცნიერნი ქალდეველებზე, ხეტელებზე და სხ. ჩვენ, სულმოკლე ადაშიანებს ასე

მკაცრად ნუ დაგვიძრახავთ და ნუ დაგვიცინებთ, თუ ზოგჯერ ამაცობის ძახილი წამოგვცდება და მედიდურად ყელს მოვიღერებთ: დიდებული წინაპრები გვყოლიაო.

თქვენ თითქმის გულნამცევობასაც იჩენთ და გეოგრაფიის სწავლებასაც კისრულობთ: მესობოტამიაც ხომ მცირე აზიაშიაო. მესობოტამია ხომ ტიგროსის და ევრატის მიდამოებს ჰქვია და ძლიერ შეწვეულია მატერიკის შუაულისაკენ, მცირე აზიას კი უმეტეს ნ.წილად მხოლოდ ნახევარ კუნძულს უწოდებენ, რომ ასე უხადია ბ. ქვარიანს სახეში ჰქონდა ქალდეველთა და ხეთელთა მთელი სამფლობელო, თვით ზღვამდე მცირე აზიის მხრით, და იმაო რომ ეს მხარეები, ოდესმე სჭერიათ უფრო მეტად დასაჯერებელია, ვიდრე უარსაყოფი და ისეთი დაბეჯითებითი ლაპარაკი „არასოდეს არ სჭერიაო“, თუ ბ. ქვარიანს არ ეპატიება, ანუ თქვენ გეპატიებათ: და არ შეგშვენით, რადგანაც შესაძლებელია ვინმემ მეტიჩარა დაგიძახოთ.

თურმე თქვენ ღიმილს გგვრით ეს აზრი: „დიად, დღეს უმაღურ ევროპას არ ახოვს ის გმირიო“, მაგრამ ასეთი საყვედურებით ხომ მარრისა, ჯავახიშვილისა და ნიკოლსკის ნაწერებიც სავსეა და ანუ თუ ეს შეცნიერნიც თქვენ ღიმილის გუნებაზე გაყენებთ ხოლმე... ჰმ, ძლიერ მხიარული ბრძანებულხართ!

აი თქვენ რომ გეკითხათ მერე და რა გვაქვს საერთო იმ ჩვენი უფშორესი წინაპრების დიდ კულტურასთან, გვაცხია რაზე იმ დიდებისაო, მაშინ დარწმუნებული ვარ ბ. ქვარიანიც ჩაფიქრდებოდა და ანგარიშს გაუწევდა ამ სერიოზულ საკითხს, რამდენად შეგვიძლია ვიამაყოთ იმ დიადი წარსულითო, მაგრამ დღეს კი მას უფლება აქვს თავისებურ ვნებიან კილოთი მოგაძახოთ: „ნუ ლაპარაკობ იმაზე. რაზედაც ჩემზე გაცილებით ნაკლები წარმოდგენა გაქვსო“.

ნაცნობი.

ღია წერილი

შათა მადლადირსებას სამეხ-კათოლიკეთა მმართველის ბ. არჩამანდრატი ტურ სარქის ტურ-აბრამანას მიმართ.

ახალციხის კათოლიკე-ქართველები, წოდებულნი სომეხ-კათოლიკებად, მოგ'ართავთ თქვენს მაღალღირსებას შემდეგი წერილით.

გავლილ 1913 წლის ზაფხულში, ჩვენ მეზობელ ახალციხელ რამდენიმე ქართველ კათოლიკეს თავისი შვილები მოუნათლიათ ლათინურის/წესით. გავლილ დღეებში უსახელო წერილებს ვგვწავდათ ეს ამბავი და შეძრწუნებულხართ. დიდის რიხით მოგიტხოვიათ ამ საგანზე ნამდვილი ცნობა ჩვენი მღვდლისაგან და მასთანავე საყვედური — კიცხვა, რომ მათ თავის დროზე არ გაცობეს ამისთანა უკანონო შემოხვევა.

ამგვარი თქვენი განკარგულება ჩვენ დიდად გვწყინს, გვალეღვებს და გვამცირებს, რადგანაც ჩვენი მოქმედება არ არის წინააღმდეგი არც სასულიერო და არც სამოქალაქო წეს-კანონისა. თქვენც კარგად მოგეხსენებათ 1905 წლის 17 აპრილის და 17 ოქტომბრის მანიფესტი სინდისის თავისუფლების შესახებ. იმავე მანიფესტის ძალით ჩვენი თხოვნისამებრ, კავკასიის უმაღლესი მთავრობისაგან ნება გვაქვს სომეხ-კათოლიკე ტიბიკონიდან გადვიდეთ რომის კათოლიკეთა ლათინურ ტიბიკონზე.

რა მოხდა ეკლესიის საწინააღმდეგო? ის, რომ კათოლიკე მშობლებმა, იმავე კათოლიკე-ეკლესიის სარწმუნოებაზე ლათინის წესის მღვდელს თავიანთი შვილები მოანათლინეს. ნუ თუ ეს დანაშაულია?!

თქვენმა მაღალღირსებამ როგორც კათოლიკე-ეკლესიის დამცველ-ფარველმა, ამ საქმეში ნეიტრალიტეტი უნდა დაიცვათ. თუ თქვენ ნაციონალური ინტერესი გაქვთ სახეში, მაგნაირი გულმტკიცებელობა, მოსარჩლეობა აღმოუჩინეთ იმ კათოლიკე სოხებს, რომელზედაც დადგენილხართ უფროსად პაპი პის მე-X დეკრეტით, რომელშიც მოხსენებულია — „დადგენთ თქვენ სამოციქულო მმართველად სომხის გვარის კათოლიკეებზე რუსეთის იმპერიაში“ ჩვენზე კი არავითარი უფლება არა გაქვთ, რადგან სომეხები არ ვართ მხოლოდ სარატოვის რომის-კათოლიკეთა ეპისკოპოზის დაუდევრობით მოხდა ის დიდი შეცდომა, რომ კათოლიკე ქართველებიც სამცხე-ჯავახეთისა თქვენ მმართველობაში ჩაგვრიცხეს.

ოთხი წელიწადი იცხოვრეთ ჩვენ შორის ახალციხეში, ნუ თუ არ დარწმუნდით ჩვენ ქართველ ეროვნებაზე რა ნაზეთ ჩვენ ხალხში სომეხური: ხნეხასიათი ენა, ჩვეულება თუ შეერთება-შეთვ-სება სომეხ-კათოლიკებთან.

აგერ მწ წელმა განვლო რაც სომეხ-კათოლიკე ერთი სხვა სომეხებთან ერთად გადმოსახლდნენ არზრუმის ვილიეთიდან ჩვენში და დასახლდნენ ქართველ-კათოლიკეთა სოფლების სიახლოვის. ამ ხნის განმავლობაში ეს ორი ერთ-მორწმუნე ხალხი,

თუმცა ერთ მეორის სოფლიდან ორი-სამი ვერსის სიშორით სცხოვრობენ მეგობრულად, მაგრამ დღევანდლამდე არც ერთი მაგალითია, რომ ქ.-კათოლიკეთა რომელიმე სოფელში მომხდარიყოს მძახლობა ან მოყვრობა სომეხ-კათოლიკეებთან. საზოგადოდ, ჩვენი ხალხი უფრო სიადვილით უმძახლდება უკავშირდება: პოლონელებს, გერმანელებს და სხვათა, ვიდრე სომეხ კათოლიკეთ... ამ ცხად ფაქტს ხომ თქვენც დაგვიმოწმებთ!

თუ აქამდის არ მოხდა ჩვენი ერთი მეორესთან შეერთება-შეთვისება, ამას შემდეგ სრულებით შეუძლებელია, რადგან ჩვენში დიდად გაცხოველებულია ეროვნული შეგნება-სიყვარული. აი, ეს ეროვნული გრძობა-მისწრაფება გვაიძულებს ჩამოშორებას, რადგანაც სომხის ტიბიკონს ჩვენ ვერასოდეს ვერ შეურიგდებით. რამდენია ჩვენში ისეთი, რომელიც შვილებს არ ანათვლინებს სომხური წესით. სხვათა შორის შარშან ს. ვალის მცხოვრებმა გაბრიელ გოხალა-კოქიაშვილმა მოგმართათ თხოვნით, რათა ნება მიგეცათ შვილის მონათვლისა ლათინური წესით, მაგრამ უარი მიიღო და დღესაც რვა წლის ვაჟი მოუნათლავი ჰყავს. ეკლესიის კანონით კი, ბავშვი ორი კვირის განმავლობაში უნდა მოინათლოს. როდის მოელება ბოლო ჩვენ ამისთანა შავ-ბნელ ბურუსით მოცულს აბუჩად ავდებულ მდგომარეობას?! თუმცა კი ძალა-უნებურად ვითმენთ დრომდის, მაგრამ მთელი ქვეყნის წინაშე ვლადებთ და ვიტყვი: აღარ გვსურს ყოფნა სომეხ კათოლიკე ტიბიკონზე. ყოველს საშუალებას ვიღონებთ და აღარ დავრჩებით თქვენი ნაძალადევი ბატონობის ქვეშ, ჩვენი სურვილია ვიყოთ იმავე ტიბიკონზე, რომელზედაც არიან ჩვენი მოძმე: თბილისის, ქუთაისის, ბათუმის და სხვა ადგილების კათოლიკე ქართველნი...

(ხელს აწერს 14 კაცი).

ძალად სომეხ-კათოლიკე მესხნი.

P. S ვსთხოვთ სხვა გაზეთებსაც, გადაბეჭდონ ეს წერილი.

ნ ა რ ე კ ე რ ი

სოციალ-დემოკრატიულ „ფიქსიონალურ-რიანა“ სწერს შესანიშნავ ნაშრომს „დავღავი“, სადა მიმართავს მამულიშვილთა სხვათა შორის შეიძლება „ქრთაქლას“ სიტუებით:

ეინც „ზოდლოგებით“

დასას-ხრაკებით

ხნეობას წიხდავს, ფელიდობს და სტუეა, (??)

ეინც მსოფლად ენათ

და არა რწმენათ

იბრძვის, ლაქლაქობს, ჭარობს, და ბზუა .. (??)

ჩვენ გასზე ვტოვებთ ლანკვისტურ თქროებს ამ ლექსის და მარტო „თვითკამრკვევის“ ბაჯდლოებზედ მივაქცევთ მკითხველის უურადლებას. „ალბურიანი“ და სხვა „მამულიშვილთა“ რატომ მარტო ენათ და არა რწმენით ლაქლაქ-ბთ, ჭარობთ, ბზუით.

ეს მარცხი უოყად იმიტომ მოხდათ „მამულიშვილებს“, რომ ალბურიანი-სოციალ-დემოკრატებივით ვერ დახელოვნებულან იქა ჯამბაზობაში, რომ რწმენ-თ ლაქლაქონ, ეჭორობან და იბზუნ. სხვა არა იყოს რა, თიზიკურადაც ძნელა მოსახერხებელია ლაქლაქი, ჭარობა და ბზუილი, თუ არ ენათ. ჩვენ გვაკვირს, რატომ „ალბურიანი“ ლექსის არ წაიკითხავს, თუ როგორ შეიძლება ეკვლა ამის ჩადენა რწმენა და სხვა მანქანებით.

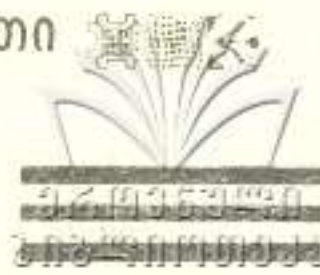
ჩვენს რედაქციაში გამოთენილია ოთხი სურათი ცნობილ მხატვარ გ. ი. გაბაშვილისა.

1. „სალამო საქართველოში“,
2. „ხევსურთა ბრძოლა“,
3. „ძველი ივერიელი“,
4. „ქალი ყურძნით“.

მათი დათვალოერება მსურველთ შეუძლიანთ ყოველ დღე დილის 11—2 საათამდის.

რედაქტორ-გამომცემელი
რ. გაბაშვილი.

სოციალდემოკრატიული საკოალიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი

„იმერეთი“

ახალის რედაქციით და თანამშრომლებით.

მიიღება ხელის მოწერა 1914 წლისათვის. გაზეთის ფასი: ერთი წლით—7 მან. ნახევარი წლით 4 მან. ერთი თვით - 80 კ. ცალკე ნომერი ერთი შაური.

ადრესი: Кутаисъ, редакция газ. „Имерети“.

ეოკულკვირეული სამხატვრო-საღიტერატურო, სათეატრო და საზოგადოებრივი მინაბრის სურათებიანი ჟურნალი

„თეატრი და ცხოვრება“

ჟურნალს საგანგებო თანამშრომელ-კორესპოდენტები ჰყავს რუსეთსა და საზღვარ-გარედ. ჟურნალში ითანამშრომლებენ ცნობილნი მწიგნობარნი, მუსიკოსნი, დრამატურგნი, მგოსანნი, და მხატვარ-ხელოვანნი. ჟურნალის ფასი: წლიურად 5 მ. ნახევარი წლით 3 მან. ცალკე ნომერი იორ შაური. ფულის გადახდა ნაწილ-ნაწილადაც შეიძლება.

ხელის მოწერა მიიღება ქართ. დრამატ. საზ. ოგ. კანტორაში და იოსებ იმედაშვილთან („სორაპ-ნის“ სტამბაში).

1894 წლიდან

1914 წლამდის

საუკეთესო დვინოდ ითვლება დვინოდ

საზოგადოება „კახეთი“-სა

ტელეფონი: № 73 და 3-51.

თბილისი: გოგოლის ქუჩა 63 და ეწვევის მოედანი.

განყოფილებანი: ბაქოში, ასხაბადში, ტაშკენტში, მოსკოვში, ბათოში, რასტოვში და სხ.

ელექტრო-მბეჭდავი სტამბა ს. ლოსაბერიძისა, მოსკოვის ქუჩა 5.

